

Nr 94.

Ankom till riksdagens kansli den 19 maj 1933 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande älgskadefonden m. m.

(2:a avd.)

Jordbruksutskottet har till behandling i ett sammanhang förehaft följande inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen

1) I: 136 av herr *Gabrielsson*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan ändring i kungl. förordningen den 18 juli 1931 angående älgskadefond och dess användning, att medel influtna från Norrlandslänen för därstädes skjutna älgar måtte genom länsstyrelsen utdelas till därvarande jaktvårdsföreningar, att användas till jaktvårdens befrämjande inom respektive län;

2) I: 191 av herr *Andersson, Nils*, likalydande med II: 362 av herrar *Ericsson* i Sörsjön och *Olsson* i Rödningsberg, vari hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i kungl. förordningarna av den 18 juli 1931 med vissa bestämmelser angående jakt efter älg samt allmänna villkor och bestämmelser för bidrag ur älgskadefonden, att uttagna avgifter för fällda älgar sammanföras till fonder för varje län, varvid iakttages att de inom särskilt län influtna avgifterna helt disponeras av sådant län eller, om sådan ändring icke anses lämplig genomföra, att uttagna avgifter sammanföras till fonder för olika landsdelar, exempelvis Svealand, Götaland och Norrland, samt att bidrag ur dessa fonder även må kunna utgå till jaktvårdande åtgärder.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för motionerna, hänvisas till dessa.

I 6 § av förordningen den 18 juli 1931 (nr 306) med vissa bestämmelser angående jakt efter älg stadgas, att i förordningen omnämnda avgifter för fällda älgar skola sammanföras till en för riket gemensam fond (älgskadefonden), som står under statskontorets förvaltning och ur vilken bidrag till lindrande av skada av älg utgår efter vad därom särskilt stadgas. Härmed åsyftade allmänna villkor och bestämmelser för bidrag ur älgskadefonden återfinnas i kungörelsen den 18 juli 1931 (nr 307).

I en vid 1932 års riksdag väckt motion (II: 11) hemställdes, att nämnda fond skulle uppdelas i fonder för olika län eller landsdelar och att ur dessa fonder även måtte kunna utgå bidrag till jaktvårdande åtgärder. Såsom skäl för motionen anfördes, bland annat, att särskilt de norrländska länen

blivit missgynnade genom ovan angivna bestämmelser, då älgskada å gröda överhuvud taget i mycket ringa omfattning förekomme i Norrland, varav följden bleve, att de i Norrland uttagna avgifterna för fällda älgar till större delen eller kanske uteslutande komme till användning för skadereglering i mellersta och södra Sverige, vilket enligt motionärens mening knappast kunde vara lämpligt eller rättvist. Jordbruksutskottet anförde i sitt utlåtande (nr 22) i anledning av sistnämnda motion, att någon tids erfarenhet torde böra avvaktas, innan ändringar vidtoges beträffande grunderna för fördelning av de till älgskadefonden inflytande avgifterna. Motionen föranledde icke någon riksdagens åtgärd.

I nu förevarande motioner hava framförts liknande synpunkter som i nyssnämnda motion till 1932 års riksdag, varjämte motionärerna åberopat vissa uppgifter angående vilka belopp, som hittills influtit till och utbetalats från fonden.

I sistnämnda hänseende föreligger numera en av domänstyrelsen upprättad tabell, vilken som *bilaga* fogats vid detta utlåtande och till vilken utskottet tillåter sig att hänvisa. Tabellen utvisar för varje län under åren 1931 och 1932 till fonden influtna medel ävensom därifrån medgivna eller av domänstyrelsen tillstyrkta ersättningar.

Domänstyrelsen har tagit ståndpunkt till de i motionerna berörda frågorna i ett den 19 april 1933 till Kungl. Maj:t avgivet utlåtande i anledning av en framställning från Jämtlands läns jaktvårdsförening om åtgärder för sådan ändring i gällande bestämmelser rörande älgskadefonden, att från Jämtlands län till fonden inflytande avgifter måtte komma länet tillgodo samt förvaltas av länsstyrelsen för att, i den mån de icke erfordrades för reglering av älgskador, enligt länsstyrelsens beprövande användas förslagsvis för i första hand älgstammens förkovrande samt i övrigt för andra jaktvårdsändamål.

Domänstyrelsen har i sitt utlåtande — under åberopande av ovannämnda tabell — framhållit, att förhållandet mellan till fonden inbetalda medel och utgivna ersättningar för skilda län vore högst olika samt att dylika förhållanden vore ägnade att inom län, där större överskott förekomme, framkalla missnöje. Enligt domänstyrelsens åsikt måste med tillämpning av nuvarande system ojämnheter med nödvändighet alltid uppstå såväl med hänsyn till älgens olika förekomst som på grund av skiljaktigheter i fråga om bebyggelse och odling inom olika delar av landet. Inom Norrland med dess vidsträckta skogar och glesa bebyggelse kunde den fåtaliga älgstammen sålunda icke beräknas förorsaka skada av betydelse. I trakter, där älgstammen vore mer talrik och jordbruket i stor omfattning fördelat på mindre brukningslotter, exempelvis Kronobergs län, vore det förklarligt, att skadestånden måste bliva relativt större än i de län, där lantbruket bedreves i större enheter.

Domänstyrelsen ansåge det för sin del påkallat, att sådan ändring i nu gällande bestämmelser vidtoges, att älgskadornas reglering komme att ske länsvis och att bestyret därmed helt komme att handhavas av länsstyrelserna. Förutom att nu tillämpade förfaringsätt innebure en omgång,

förorsakande ett fördröjande av skadeersättningarnas utbetalande, kunde det nämligen förutsättas, att en för landet gemensam älgskadefond med riklig tillgång på medel kunde föranleda alltför uppdrivna anspråk på ersättningar från de delar av landet, där skada av älg mera allmänt förekomme. Om däremot såsom regel bleve gällande, att varje län hade att i första hand med egna avgifter för fällda älgar reglera av älg uppkomna skador, borde man kunna förvänta, att ersättningsanspråken i någon mån begränsades eller i varje fall att en mera skärpt prövning av ingivna skadeståndsansökningar bleve påkallad. Då det emellertid vore att förutse, att inom ett län inflytande avgifter icke alltid försloge att täcka berättigade anspråk på ersättning för liden skada av älg inom länet, borde viss del, förslagsvis 10 procent, av det inflytande årsbeloppet, på sätt nu skedde, inlevereras till statskontoret för att sedermera årligen på ansökan av länsstyrelse efter Kungl. Maj:ts bestämmande fördelas på de län, där underskott kunde komma att uppstå. Domänstyrelsen vore av den uppfattningen, att fondering av de medel, som inflöte för älgjakt, icke vore behövlig eller önskvärd utan att dylika medel i sin helhet borde komma till användning så snart de för året bleve disponibla. Det för visst år inflytande beloppet borde i första hand användas till reglering av under samma år uppkomna älgskador och där- efter till förebyggande av olaga älgjakt och till jaktvårdsändamål i allmänhet. I överensstämmelse härmed ansåge domänstyrelsen, att jämväl den del av årsbeloppet, som föreslagits skola inlevereras till statskontoret, efter Kungl. Maj:ts beslut borde få disponeras för sistnämnda ändamål i den mån denna del icke i sin helhet erfordrades för täckande av underskott vid skaderegleringar.

Under förutsättning att det av domänstyrelsen nu framlagda förslaget kunne beaktande försloge styrelsen vidare, att överskottet av till statskontoret hittills inlevererade medel, vilket av styrelsen beräknats utgöra 100 272 kronor 94 öre, uppdelades på de olika länen i förhållande till summan av vad från dessa län inbetalats under åren 1931 och 1932 för att överlämnas till länsstyrelserna i respektive län.

Under hänvisning till vad sålunda anförts hemställde domänstyrelsen om vidtagande av sådan ändring uti kungörelsen den 18 juli 1931, att däri fastställda avgifter för älgjakt inbetalas och, med nedan angivet undantag, användas för varje län för sig och förvaltas av respektive länsstyrelser; att 10 procent av inflytande årsbelopp för dylik jakt från varje län redovisas till statskontoret; att länsstyrelse skall besluta om utbetalande av ersättning för skada av älg; att, i den mån influtna medel icke erfordras för skadeersättning, det likaledes skall ankomma på länsstyrelse att, efter ansökan från central jaktvårdsförening inom länet, anvisa medel till älgbevakning och jaktvård i allmänhet, för vilka medels användning det bör åligga jaktvårdsförening att avgiva redovisning till vederbörande länsstyrelse; att till statskontoret redovisad del av årsbeloppet efter Kungl. Maj:ts bestämmande årligen fördelas på de län, där avgifterna för älgjakt visat sig för sitt ändamål vara otillräckliga; samt att hos statskontoret nu tillgängliga medel i älgskadefonden fördelas länsvis i förhållande till av respektive län gjorda inbetalningar.

Den av motionärerna påtalade ojämnheten mellan olika län med avseende å inbetalning till älgskadefonden och erhållen ersättning för älgskada belyses av den vid detta utlåtande fogade tabellen. Till fonden hava under

Utskottet.

åren 1931 och 1932 från Norrland inbetalats avsevärda belopp, varemot ansökningar om ersättning ur fonden från de norrländska länen för år 1931 icke alls förekommit samt för år 1932 gjorts i helt obetydlig omfattning och endast inom Norrbottens och Gävleborgs län. Även för de flesta länen i Svealand hava inbetalningarna uppgått till högre belopp än de medgivna ersättningarna. Särskilt för Kopparbergs, Värmlands och Västmanlands län hava avsevärda överskott uppkommit. Inom länen i Götaland hava däremot ersättningsbeloppen regelmässigt ungefär motsvarat eller överstigit inbetalningarna. Större rättvisa i förhållandena skulle enligt utskottets åsikt vinnas, därest varje län i första hand vore hänvisat att reglera sina älgskador med de avgifter, som influtit inom länet. För en sådan anordning talar jämväl det av domänstyrelsen anförda skälet, att en för landet gemensam fond med riklig tillgång på medel kan föranleda alltför upptrivna anspråk på ersättningar. Utskottet föreslår därför, att av uttagna avgifter för älgjakt bildas särskilda fonder för varje län, vilka fonder skola stå under respektive länsstyrelsers förvaltning och användas för länens egna behov.

Med hänsyn till att inom ett län inflytande avgifter troligen icke alltid komma att förslå till täckande av berättigade anspråk på ersättning för liden skada av älg inom länet, vill utskottet emellertid förordna den modifikationen i systemet med länsfonder att, såsom domänstyrelsen hemställt, viss mindre del av inflytande belopp, förslagsvis 10 procent, fortfarande skall inlevereras till statskontoret för att fördelas på de län, där underskott kan komma att uppstå.

Vad därefter angår frågan om användningen av det överskott, som kan väntas uppstå inom vissa län, synes en användning till jaktvårdsändamål icke möta några principiella betänkligheter. Utskottet anser därför, att länsstyrelserna böra berättigas till jaktvården inom länet använda de medel, som under visst år influtit för älgjakt och icke äro behöfliga till reglering av samma år uppkomna älgskador.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, i anledning av motionerna I: 136, I: 191 och II: 362, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan ändring i gällande bestämmelser,

att fastställda avgifter för älgjakt inbetalas och, med nedan angivet undantag, användas för varje län för sig och förvaltas av vederbörande länsstyrelse;

att 10 procent av inflytande årsbelopp från varje län redovisas till statskontoret;

att länsstyrelse skall besluta om utbetalande av ersättning för skada av älg;

att, i den mån influtna medel icke erfordras för skadeersättning, det likaledes skall ankomma på länsstyrelse att anvisa medel till jaktvården inom länet;

samt att till statskontoret redovisad del av årsbeloppet efter Kungl. Maj:ts bestämmande årligen fördelas på de län, där avgifterna för älgjakt visat sig för sitt ändamål vara otillräckliga.

Stockholm den 19 maj 1933.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, N. August Nilsson, Carl E. Eriksson, Granath, Tjällgren, David Hjalmar Pettersson* och *Elof B. Andersson* samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Hedlund* i Häste, *Andersson* i Grimbo, *Olsson* i Rödningsberg, *Andersson* i Löbbo, *Carlström, Ericsson* i Sörsjön och *Liedberg*.

Reservation

av herrar *Sederholm, Elof B. Andersson, Andersson* i Grimbo och *Andersson* i Löbbo, som ansett, att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

»Utskottet vill till en början erinra, att de avgifter, som nu uttagas för varje skjuten älg, införts i syfte att möjliggöra en effektiv ersättningsverksamhet i fråga om skadegörelse av älg. Avgiftsbeloppet har därför bestämts med tanke på att de inflytande medlen skulle täcka behovet härvidlag. Däremot har avsikten icke varit att skapa någon behållning att användas för andra ändamål. Om man fasthåller vid den nuvarande älgskadefondens användning i enlighet med de synpunkter, som varit bestämmande vid dess inrättande, måste alltså, därest de inflytande avgifterna stadigvarande lämna överskott, konsekvensen bliva icke att överskottet användes till nya ändamål utan att avgifterna sänkas. Emellertid kan enligt utskottets åsikt den hittills vunna erfarenheten icke anses giva tillräcklig anledning till antagande, att de nuvarande avgifterna i längden skola befinnas högre än som erfordras för fyllande av det ursprungligen avsedda ändamålet. Enligt domänstyrelsens uträkning hava visserligen de under åren

1931 och 1932 till statskontoret inlevererade medlen lämnat ett överskott å 100 272 kronor 94 öre, men det är att märka, att — medan de influtna medlen vartdera året uppgått till ungefär samma belopp, något över 100 000 kronor — det belopp, som sammanlagt utbetalats i ersättningar, för år 1931 utgjorde allenast 32 366 kronor 6 öre, under det att domänstyrelsen för år 1932 tillstyrkt ersättningar å tillhoppa 74 706 kronor. Orsaken till att det totala ersättningsbeloppet sålunda mer än fördubblats är säkerligen den, att möjligheterna till ersättning icke bliva fullt utnyttjade, förrän kännedom om gällande bestämmelser hunnit sprida sig. Med hänsyn härtill är det ingalunda osannolikt, att den uppkomna behållningen snart nog kan behöva anlitas i och för skadereglering. Vore medlen då använda till andra ändamål, skulle det uppenbarligen föranleda, att krav restes på bidrag ur statskassan, något, som utskottet anser böra i möjligaste mån undvikas. Om gällande bestämmelser i övrigt bibehållas oförändrade, synes det därför icke vara rådligt att, såsom i motionerna ifrågasatts, tillåta dessa medels användande även till jaktvårdande åtgärder.

Vad därefter angår förslaget, att älgskadefonden skulle uppdelas på länsfonder, varvid för varje län de där influtna medlen skulle användas i första hand till älgskadereglering och i andra hand till jaktvården inom länet, kan mot detta förslag till en början anmärkas, att de medel, som inom varje län bleve disponibla för jaktvården, icke komme att stå i någon som helst proportion till dess behov. På vissa håll, till exempel i Kronobergs län, skulle tydligen icke något belopp komma att gå till detta ändamål, under det att måhända annorstädes tillgången på medel skulle mer än väl täcka behovet. Vidare synes det vid älgskadefondens inrättande ledande syftet att söka åstadkomma en effektiv reglering av älgskadorna inom hela landet svårligen kunna tillgodoses genom ett system med länsfonder. Den av domänstyrelsen föreslagna modifikationen i systemet, att 10 procent av inflytande belopp fortfarande skulle inlevereras till statskontoret för att fördelas på de län, där underskott kunde komma att uppstå, är uppenbarligen icke i och för sig tillräcklig för att alla underskott skola bliva utjämnade. Domänstyrelsen har för år 1932 beräknat underskott inom Örebro, Östergötlands, Kalmar, Jönköpings, Kronobergs, Hallands, Blekinge och Kristianstals län å tillhoppa 17 235 kronor. Då det för samma år till fonden influtna beloppet utgör 103 240 kronor, skulle 10 procent därav alltså icke förslå till utjämnande av uppkomna underskott.

Utskottet anser det tveksamt, huruvida de med ett genomförande av motionärernas förslag förbundna olägenheterna kunna anses uppvägdas av möjligheten att utjämna den olikställighet, som enligt hittills vunnen erfarenhet synes bestå länen emellan. För övrigt finner utskottet — med hänsyn, bland annat, till att kännedomen om gällande bestämmelser troligen ännu icke blivit allmänt spridd — två års erfarenhet icke vara tillräcklig för bedömning av hur förhållandena i längden komma att gestalta sig. Utskottet

anser alltså fortfarande, liksom vid nästföregående års riksdag, att ytterligare erfarenhet bör avvaktas, innan ändringar vidtagas i bestämmelserna rörande de till älgskadefonden inflytande avgifterna.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 136, I: 191 och II: 362 icke må för-
anleda någon riksdagens åtgärd.»
